

REFERENT EN FILOLOGIA I ESTUDIS DE LLENGÜES

**Orientacions per al disseny de plans
d'estudis de grau**

AQU CATALUNYA

REFERENT EN FILOLOGIA I ESTUDIS DE LLENGÜES

**Orientacions per al disseny de plans
d'estudis de grau**

Barcelona, 2024

© Autor: Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya, 2024

C. d'Enric Granados, 33

08007 Barcelona

Aprovat per la Comissió d'Avaluació Institucional i de Programes el 10 de juliol de 2024.

Elaboració: Dulce-María González Doreste, Juan Carlos Acuña Fariña, María del Carmen Cazorla Vivas i Miquel Àngel Pradilla Cardona

Amb la col·laboració de: Josep Manel Torres i Esther Adot Giménez

Primera edició: octubre de 2024

El contingut d'aquest document està subjecte a la llicència d'[Ofertament al Domini Públic \(CC0 1.0 Universal\)](#) de Creative Commons. Es permet copiar, modificar, distribuir l'obra i fer-ne comunicació pública, fins i tot amb finalitat comercial, sense demanar cap mena de permís.

CONTINGUT

INTRODUCCIÓ I OBJECTIUS	7
Els referents.....	7
Objectiu	7
Usos	7
El marc normatiu	8
Referents addicionals	8
NIVELLS DE REFERÈNCIA	9
Títols de grau	9
NATURALESIA I ABAST DELS ESTUDIS DE FILOLOGIA.....	11
Context	11
Objectius formatius	12
Característiques dels títols	12
Equitat, diversitat d'estudiants i igualtat de gènere	13
ENSENYAMENT, APRENTATGE I AVALUACIÓ.....	15
OCUPABILITAT.....	18
RESULTATS DE L'APRENTATGE ESPERATS PER ALS GRAUS EN FILOLOGIA.....	19
Coneixements.....	19
Habilitats.....	20
Competències	20

INTRODUCCIÓ I OBJECTIUS

L'adhesió del sistema universitari català (SUC) a l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES) implica diversos compromisos, un dels quals és l'aplicació d'un sistema consistent, intern i extern, de garantia de la qualitat de l'oferta formativa d'ensenyament superior. Des del 2010, d'acord amb aquest context europeu i amb la normativa actualment vigent, AQU Catalunya ha estat aplicant el Marc VSMA,¹ de verificació de noves propostes d'ensenyament, de seguiment del seu desplegament, d'avaluació de les modificacions que puguin experimentar i d'acreditació cíclica dels ensenyaments.

El Marc inclou la utilització de referents de programes per facilitar el disseny i l'avaluació dels ensenyaments. La utilització d'aquests referents obre la porta a processos d'autoverificació si es compleixen alguns criteris determinats, en línia amb la pràctica habitual en el continent europeu.

Aquest document s'incardina en el Marc VSMA per orientar les universitats en els seus processos de disseny i avaluació de nous títols en Filologia. S'ha elaborat seguint les indicacions del Marc català de qualificacions per a l'educació superior² per al nivell 2 (grau).

Els referents

Descriuen allò que dona a una disciplina o àmbit de coneixement la coherència i la identitat. Per fer-ho, detallen la naturalesa i les característiques dels títols acadèmics d'aquest àmbit i defineixen què es pot esperar dels graduats i graduades quan acaben els estudis.

Objectiu

El referent en Filologia concreta els aspectes esmentats anteriorment per als títols oficials en els àmbits de les Filologies i Estudis de Llengües —excloent-ne els títols de Traducció i Interpretació. Les expectatives de formació de les persones graduades s'expressen com a resultats d'aprenentatge agrupats en coneixements, habilitats i competències.

Usos

Aquest document pot ser utilitzat per múltiples grups d'interès i amb diferents propòsits. Alguns dels més destacats són els següents:

El disseny, la modificació i el desplegament de nous plans d'estudis per part dels equips directius dels centres universitaris.

La verificació, el seguiment, la modificació i l'acreditació dels títols per part de les agències

---

¹ Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya, [Marc per a la verificació, seguiment, modificació i acreditació de les titulacions oficials](#), 2a edició. Barcelona: AQU Catalunya, 2016.

² Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya. [Marc català de qualificacions per a l'educació superior \(MCQES\)](#), 2a edició. Barcelona: AQU Catalunya, 2023.

Referent en Filologia i Estudis de Llengües

d'assegurament de la qualitat.

La informació a la societat, especialment al futur estudiantat i als ocupadors, sobre les característiques dels estudis i els resultats d'aprenentatge.

Aquest referent no és, en cap cas, un document preceptiu, ni vol establir un pla d'estudis comú en totes les institucions universitàries ni enfocaments determinats per a la metodologia d'ensenyament i aprenentatge i per a l'avaluació. En canvi, vol ajudar les institucions universitàries en el disseny i l'avaluació d'aquests títols, les quals poden adaptar al seu context i als seus objectius formatius els aspectes dels quals es tracta en aquest marc.

El marc normatiu

Amb caràcter general, els títols universitaris a Catalunya i Espanya estan subjectes a una normativa legal que en regula les característiques principals. Les normes més importants són les següents:

[Llei orgànica 2/2023, de 22 de març, del sistema universitari. Boletín Oficial del Estado, núm. 70, 2023, p. 43267-43339. BOE-A-2023-7500.](#)

[Reial decret 822/2021, de 28 de setembre, pel qual s'estableix l'organització dels ensenyaments universitaris i del procediment d'assegurament de la seva qualitat. Boletín Oficial del Estado, núm. 233, 2021, p. 119537-119578. BOE-A-2021-15781.](#)

[Reial decret 1027/2011, de 15 de juliol, pel qual s'estableix el Marc espanyol de qualificacions per a l'educació superior. Boletín Oficial del Estado, núm. 185, 2011, p. 87912-87918. BOE-A-2011-13317.](#)

Referents addicionals

A l'hora de dissenyar, desplegar i revisar les titulacions d'aquest àmbit, és aconsellable que també es prenguin en consideració els referents següents:

Gemma Rauret, Sebastián Rodríguez, Nick Harris, Bruno Curvale, Lluís Jofre, Miquel Mirambell, Marta Nel·lo i Josep Manel Torres. [Marc català de qualificacions per a l'educació superior.](#) Barcelona: AQU Catalunya, 2023.

Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya. [Estàndards i criteris per a l'avaluació de la qualitat de graus i màsters universitaris.](#) Barcelona: AQU Catalunya, 2022.

NIVELLS DE REFERÈNCIA

Els nivells o descriptors de referència que s'indiquen a continuació són els que estableix el Marc català de qualificacions per a l'educació superior (MCQES), ^{2a} a partir del Marc espanyol de qualificacions per a l'educació superior (MECES)³, per als diferents nivells educatius —en aquest cas, grau— i no s'estableixen per a títols concrets.

En el MCQES els nivells es defineixen, sobretot, mitjançant dos aspectes: a) l'extensió, la profunditat, la integració i la capacitat d'aplicació dels coneixements que s'han adquirit, i b) el domini de les habilitats i les competències. Els nivells s'expressen en termes de resultats d'aprenentatge que s'espera que hagi adquirit qualsevol persona graduada. Aquests resultats d'aprenentatge es classifiquen en coneixements, habilitats i competències:

Coneixement: resultat de l'assimilació d'informació gràcies a l'aprenentatge. El coneixement és el conjunt de fets, principis, teories i pràctiques relacionats amb un camp de treball o estudi. En el MCQES, els coneixements es descriuen com a teòrics o fàctics.

Habilitat: capacitat d'aplicar coneixements i de fer-los servir per completar tasques i resoldre problemes. Les habilitats es descriuen com a cognitives (que impliquen l'ús del pensament lògic, intuïtiu i creatiu) o pràctiques (que impliquen destresa manual i l'ús de mètodes, materials, eines i instruments).

Competència: capacitat demostrada per emprar els coneixements i les habilitats —també les habilitats personals, socials i/o metodològiques— en situacions de treball o d'estudi i en el desenvolupament professional i personal.

Títols de grau

Els títols de grau constitueixen el nivell 2 del MCQES, que correspon al nivell 6 del Marc europeu de qualificacions (EQF)⁴ i el primer cicle del Marc de qualificacions de l'espai europeu d'educació superior (QF-EHEA).⁵ Té com a objectiu oferir a l'estudiantat formació general en una o diverses disciplines per preparar-lo per dur a terme activitats professionals. El grau implica un volum d'aprenentatge de 240 crèdits ECTS. Els descriptors per a aquest nivell educatiu es mostren a la taula 1.

Taula 1. Descriptors per al nivell 2: títols de grau

³ Ministeri d'Educació. [Reial decret 1027/2011, de 15 de juliol, pel qual s'estableix el Marc espanyol de qualificacions per a l'educació superior](#). *Boletín Oficial del Estado*, núm. 185, 2011, p. 87912-87918. BOE-A-2011-13317.

⁴ Consell de la Unió Europea. [Recomanació del Parlament Europeu i del Consell, de 23 d'abril de 2008, relativa a la creació del Marc europeu de qualificacions per a l'aprenentatge permanent \(text pertinent a l'efecte de l'EEE\)](#). OJ C 111/01, 2008.

⁵ Conference of European Ministers Responsible for Higher Education. [The Framework of Qualifications for the European Higher Education Area](#). EHEA, 2018.

Referent en Filologia i Estudis de Llengües

Objectiu	Les persones graduades d'aquest nivell han de tenir habilitats i coneixements amplis per exercir un treball altament qualificat i emprendre aprenentatges posteriors.
Coneixements	En aquest nivell, les persones graduades han de: <ul style="list-style-type: none"> — Haver adquirit coneixements avançats i demostrar una comprensió dels aspectes teòrics i pràctics i de la metodologia de treball en el seu camp d'estudi amb una profunditat que arribi fins a l'avantguarda del coneixement.
Habilitats	En aquest nivell, les persones graduades han de: <ul style="list-style-type: none"> — Ser capaces, mitjançant arguments o procediments elaborats i sustentats per elles mateixes, d'aplicar els coneixements, la comprensió d'aquests coneixements i les capacitats de resolució de problemes en àmbits laborals complexos o professionals i especialitzats que requereixen l'ús d'idees creatives i innovadores. — Tenir la capacitat de recopilar i interpretar dades i informacions sobre les quals pugui fonamentar les seves conclusions, incloent-hi, quan sigui necessari i pertinent, la reflexió sobre assumptes d'índole social, científica o ètica en l'àmbit del seu camp d'estudi. — Ser capaces de sortir-se'n d'una manera reeixida en situacions complexes o que requereixin el desenvolupament de noves solucions, tant en l'àmbit acadèmic com en el laboral o professional dins del seu camp d'estudi.
Competències	En aquest nivell, les persones graduades han de: <ul style="list-style-type: none"> — Saber comunicar a tot tipus d'audiències (especialitzades o no), de manera clara i precisa, coneixements, metodologies, idees, problemes i solucions en l'àmbit del seu camp d'estudi. — Ser capaços d'identificar les vostres pròpies necessitats formatives en el vostre camp d'estudi i el vostre entorn laboral o professional, i també d'organitzar el vostre propi aprenentatge amb un alt grau d'autonomia en tot tipus de contextos (estructurats o no).

NATURALESA I ABAST DELS ESTUDIS DE FILOLOGIA

Context

A conseqüència dels acords de convergència europea, implícits en la Declaració de Bolonya i implementats en acords posteriors, que promocionaven una política educativa comuna en l'àmbit universitari, es va dur a terme una reestructuració dels ensenyaments. Aquesta va comportar la substitució progressiva del terme Filologia per denominacions més genèriques com ara Estudis de Llengua i Literatura fent esment d'una llengua determinada o dues, si bé algunes universitats conserven la denominació de Filologia en algunes de les seves titulacions.

Alhora, amb aquests canvis de denominació es buscava la posterior inserció de les persones graduades en àmbits laborals més enllà de la docència i que responguessin a les noves necessitats i realitats del mercat. Aquests nous graus, amb més o menys incidència en el vessant filològic, han ampliat el domini de les llengües i les seves literatures amb la inclusió de matèries que contribueixen a un coneixement més profund de la cultura de la llengua que s'estudia, alhora que capaciten per adaptar-se a les demandes i les exigències laborals de la societat actual, marcada per la informació i la comunicació.

La conseqüència és que els graus amb aquests perfils s'enfronten a tendències i desafiaments que influeixen en la formació, l'ocupabilitat i la rellevància d'aquests estudis. Les oportunitats que es presenten són variades en un context en què la globalització, la flexibilitat i la mobilitat laboral exigeixen professionals versàtils amb habilitats multilingües i una comprensió profunda de diverses tradicions culturals, capaces de treballar en entorns internacionals i multicultural, així com en l'ensenyament de llengües pròpies i/o estrangeres.

Per respondre a aquestes necessitats, les titulacions de caràcter filològic han afegit un component interdisciplinari necessari interaccionant amb disciplines com la sociologia, l'antropologia, la psicologia, la biologia, les ciències de la comunicació, etc., cosa que amplia les perspectives de recerca i aplicació pràctica dels coneixements filològics. Tampoc no són alienes als avenços tecnològics, ja que les eines digitals, els recursos en línia i les plataformes d'aprenentatge virtual no només han capgirat la manera com s'estudia i s'ensenyava la llengua i la literatura, sinó que, a més, en resposta a l'automatització creixent de diverses tasques en diferents sectors, potenciada per l'ús de la intel·ligència artificial i la robòtica, ha emergit un interès renovat en les carreres d'humanitats i, més concretament, en els graus de l'àmbit de la Filologia. Aquest interès ve donat pel fet que les seves disciplines desenvolupen habilitats difícils d'automatitzar, com ara el pensament crític, la creativitat, l'empatia i la capacitat d'interpretar i produir textos complexos. A més, àrees com la lingüística computacional i la traducció automàtica, que estan en desenvolupament constant, requereixen coneixements filològics.

Tot això, sense oblidar que el perfil d'aquestes titulacions proporciona una formació integral que capacita les persones graduades per exercir un paper crucial en la documentació, la conservació i la promoció del patrimoni lingüístic i literari de diverses comunitats, algun en procés d'extinció.

Objectius formatius

Un grau de formació filològica que també abordi aspectes culturals, tecnològics i multiculturalmentals ha de tenir objectius formatius integrals i diversos que preparin els estudiants per afrontar els desafiaments contemporanis de manera integral. Amb caràcter general, els objectius formatius d'aquestes titulacions són:

- > Formar professionals amb competències tant generals com específiques que els permetin aplicar de manera efectiva els coneixements filològics, lingüístics i literaris al seu àmbit professional.
- > Oferir una formació científica integral en llengua, literatura i cultura, amb la finalitat de preparar professionals amb perfils diversos que siguin capaços d'adaptar-se i desenvolupar-se eficaçment a l'entorn plurilingüe i multicultural actual.
- > Proporcionar un coneixement bàsic dels mètodes de recerca en filologia que capacitin per a l'ús de recursos bibliogràfics i bases de dades, i desenvolupin habilitats per a l'edició crítica de textos i les humanitats digitals, així com per a estudis posteriors de postgrau, de caràcter especialitzat o interdisciplinari.
- > Proporcionar una formació bàsica i complementària en determinades disciplines afins a la llengua i la literatura, que ajudin a tenir una formació humanística més completa.
- > Ensenyar l'ús d'eines digitals per a la recerca i l'anàlisi lingüística i literària, que capacitin les persones graduades per a la gestió i la creació de projectes digitals, com ara bases de dades textuals i l'anàlisi computacional del llenguatge.
- > Fomentar la competència comunicativa en diverses llengües, potenciant habilitats de redacció acadèmica i divulgativa i desenvolupant la capacitat d'argumentar i presentar idees de manera clara i coherent.
- > Educar en el respecte a la diversitat cultural i lingüística, promovent el diàleg intercultural, els valors d'igualtat entre homes i dones i la cooperació internacional, així com la consideració i la cura degudes del patrimoni lingüístic, literari i cultural de diverses comunitats.

Característiques dels títols

Els graus en Filologia s'integren en l'àmbit de coneixement «Filologia, estudis clàssics, traducció i lingüística». Consten de 240 crèdits ECTS, dels quals almenys 60 han de ser de formació bàsica i almenys la meitat han d'estar vinculats a l'àmbit de coneixement ja esmentat, mentre que la resta s'ha de destinar a matèries o assignatures relacionades amb àmbits de coneixement afins. La resta dels crèdits es distribueixen en matèries o assignatures obligatòries i optatives i el treball de fi de grau (TFG).

Alguns graus filològics es poden complementar amb la incorporació de mencions, que signifiquen una especialització dins del grau (per exemple: menció en llengua o menció en literatura), que, de vegades, s'obtenen amb la superació d'un conjunt d'assignatures optatives determinades que reforcen i completen el projecte formatiu del grau.

Referent en Filologia i Estudis de Llengües

Les pràctiques acadèmiques externes poden formar part igualment del pla d'estudis, en la seva modalitat curricular (previstes en el pla d'estudis) o extracurricular. Quan formen part del pla d'estudis, poden ser com a matèries o assignatures obligatòries i optatives. El seu objectiu és aplicar els coneixements adquirits durant els estudis per facilitar la professionalització i la inserció laboral dels estudiants de grau. Aquestes pràctiques es duen a terme en empreses o institucions les activitats de les quals estan relacionades amb els objectius formatius del grau. La formació pràctica que ofereixen és molt valuosa, ja que permet als estudiants aplicar a l'àmbit laboral els seus coneixements, competències i habilitats, per la qual cosa és aconsellable incorporar-la al pla d'estudis, ja sigui de manera optativa o, preferiblement, obligatòria.

De manera similar, el TFG implica l'aplicació dels resultats d'aprenentatge propis en un treball d'iniciació a la recerca sobre temes relacionats amb les matèries del títol o la seva interrelació. A causa de la seva particular peculiaritat i del paper específic que exerceix en l'avaluació de les competències generals i específiques del grau, el TFG es fa l'últim curs i té una organització particular, en molts aspectes diferent de la de la resta de matèries del grau. Aquest treball també ha d'estimular els estudiants a prosseguir una formació acadèmica més especialitzada, ja que els permet identificar àrees específiques d'interès i potencials per a la recerca i proporciona una base sòlida per avançar cap a estudis de màster i, eventualment, contribuir al coneixement acadèmic i científic.

La varietat de titulacions compreses en l'àmbit de la Filologia comporta que els plans d'estudis siguin flexibles i depenguin, en part, de l'aprofitament dels recursos propis de cada universitat, de les seves tradicions i de l'enfocament dels estudis. Les matèries bàsiques han de conservar, en general, els elements fonamentals i generalistes de les disciplines filològiques i els conceptes teòrics dels diversos estats de la qüestió en els estudis lingüístics i literaris. En adaptar-les a les demandes laborals actuals, és desitjable que els graus filològics incorporin igualment matèries o assignatures que incideixin en el coneixement de les tradicions que avui componen les nostres societats multiculturals, que obrin nous debats que abordin aspectes humanístics, culturals, artístics, etc., així com que desenvolupin un coneixement pràctic, amb més o menys profunditat, de les eines tecnològiques aplicades als estudis filològics.

A més, els estudiants també poden adquirir formació per la via de les microcredencials. Les microcredencials atorguen crèdits de nivell reconegut en el corresponent marc de qualificacions i estan subjectes a mecanismes de garantia de qualitat. En l'àmbit de les Filologies, les microcredencials poden servir per a múltiples propòsits, ja sigui en l'adquisició, la millora o el manteniment de resultats d'aprenentatge relacionats amb segones llengües, l'aprenentatge de noves eines tecnològiques o la capacitat en competències transversals que puguin afavorir la inserció laboral, entre moltíssims altres. La transferència d'aquests crèdits també pot servir per obtenir una titulació completa.

Els sistemes de garantia de la qualitat de cada universitat han de vetllar per l'aplicació correcta de la memòria del títol i el desplegament adequat del pla d'estudis, de manera que quedi garantit l'assoliment dels resultats d'aprenentatge que s'han compromès.

Equitat, diversitat d'estudiants i igualtat de gènere

Referent en Filologia i Estudis de Llengües

Segons el que estableix el Reial decret 822/2021,⁶ com a regla general, les titulacions universitàries oficials han de tenir com a referent els principis i els valors democràtics i els objectius de desenvolupament sostenible (article 4.2).

En particular, els plans d'estudis han de respectar els drets humans, els drets fonamentals i els valors democràtics, és de dir, la llibertat de pensament i de càtedra, la tolerància i el reconeixement i el respecte de la diversitat, l'equitat de totes les persones, l'eliminació de qualsevol contingut o pràctica discriminatòria, la cultura de la pau i la cultura de la participació, entre altres aspectes.

Els plans d'estudis han de respectar i promoure els principis constitucionals d'igualtat de tracte i no discriminació per raó de naixement, origen nacional o ètnic, religió, convicció o opinió, edat, discapacitat, orientació sexual, identitat o expressió de gènere, característiques sexuals, malaltia, situació socioeconòmica o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.^{7,8,9,10}

A més, els plans d'estudis han d'incorporar els principis d'accessibilitat universal i disseny per a totes les persones¹¹ i el tractament de la sostenibilitat i del canvi climàtic.¹²

---

⁶ Ministeri d'Universitats. [Reial decret 822/2021, de 28 de setembre, pel qual s'estableix l'organització dels ensenyaments universitaris i del procediment d'assegurament de la seva qualitat](#). *Boletín Oficial del Estado*, núm. 233, 2021, p. 119537-119578. BOE-A-2021-15781.

⁷ Prefectura de l'Estat. [Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes](#). *Boletín Oficial del Estado*, núm. 71, 2007, p. 12611-2645. BOE-A-2007-6115.

⁸ Prefectura de l'Estat. [Llei 15/2022, de 12 de juliol, integral per a la igualtat de tracte i la no-discriminació](#). *Boletín Oficial del Estado*, núm. 167, 2022, p. 98071-98109. BOE-A-2022-11589.

⁹ Presidència de la Generalitat de Catalunya. [Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes](#). *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, núm. 6919, 2015. CVE-DOGC-A-15202111-2015.

¹⁰ Presidència de la Generalitat de Catalunya. [Llei 17/2020, de 22 de desembre, de modificació de la Llei 5/2008, del dret de les dones a erradicar la violència masclista](#). *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, núm. 8303, 2020. CVE-DOGC-A-20357121-2020.

¹¹ Prefectura de l'Estat. [Llei 6/2022, de 31 de març, de modificació del Text refós de la Llei general de drets de les persones amb discapacitat i de la seva inclusió social, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/2013, de 29 de novembre, per establir i regular l'accessibilitat cognitiva i les seves condicions d'exigència i aplicació](#). *Boletín Oficial del Estado*, núm. 78, 2013, p. 43626-43633. BOE-A-2022-5140.

¹² Prefectura de l'Estat. [Llei 7/2021, de 20 de maig, de canvi climàtic i transició energètica](#). *Boletín Oficial del Estado*, núm. 121, 2021, p. 62009-62052. BOE-A-2021-8447.

ENSENYAMENT, APRENTATGE I AVALUACIÓ

Aquest document no cerca imposar mètodes específics d'ensenyament, activitats formatives ni mètodes d'avaluació ideals per a estudis de Filologia. La selecció dels més adequats dependrà de cada programa, considerant, entre altres factors, els resultats d'aprenentatge esperats per als graduats i graduades, els objectius formatius, la modalitat d'impartició (presencial, semipresencial o en línia), la disponibilitat i el tipus de professorat, així com els recursos i els serveis disponibles o les llengües objecte de cada grau. Independentment de com es detallin aquests aspectes a cada programa i a les seves assignatures, s'ofereix aquí un seguit de recomanacions generals amb l'objectiu de facilitar un bon plantejament global i un desenvolupament adequat del procés d'ensenyament-aprenentatge, així com de l'avaluació dels resultats dels estudiants.

Metodologia docent i activitats formatives

La Filologia és una disciplina humanística que combina una formació teòrica, centrada en una formació integral en llengua, literatura i cultura, i un vessant més pràctic, vinculat sobretot amb la lingüística aplicada i les tecnologies.

L'aprenentatge que ha de prevaler ha de ser actiu i involucrar de manera efectiva l'estudiantat, sigui quina sigui la modalitat d'ensenyament: presencial, semipresencial o virtual.

Les metodologies docents previstes poden ser molt diverses, i s'organitzen en activitats presencials (exposicions del docent, resolució de dubtes o debat amb els estudiants, per exemple), activitats de treball dirigit (guia per al desenvolupament de les tasques i la revisió, per exemple) i activitats de treball autònom (recerca bibliogràfica, acompliment de les tasques per part de l'estudiantat, per exemple).

Les activitats formatives tenen a veure amb les accions que condueixen a obtenir resultats d'aprenentatge. Algunes de les que es poden implementar en l'àmbit dels graus en Filologia poden ser les següents (no és un repertori tancat ni únic):

Lliçó magistral: intervencions expositives per part del docent, en què es desenvolupen els continguts de l'assignatura i que es poden recolzar en diferents presentacions.

Seminaris teòrics i/o pràctics: es tracta de treballar en grups reduïts, guiats pel professor, per treballar de manera específica un apartat concret del contingut, com ara una obra literària o un comentari de text, per exemple. Aquesta pràctica contribueix a la interacció i la reflexió tant entre els mateixos estudiants com entre l'estudiantat i el docent. Podrien dur-se a terme també fent servir els fòrums i els xats dels diferents campus virtuals de les universitats.

Resolució d'exercicis i altres tasques: es plantegen diferents problemes que s'han de resoldre aplicant coneixements i destreses adquirides a l'assignatura. Es tracta d'acostar-se a continguts concrets, més de tipus pràctic, com podria ser l'anàlisi sintàctica, el treball amb continguts lèxics o figures literàries i els comentaris de text. Se cerca l'adquisició i l'aplicació d'estratègies de resolució.

Referent en Filologia i Estudis de Llengües

Presentacions: s'assigna a l'alumnat, de manera individual, per parelles o en grup, un tema concret per treballar-lo i exposar-lo a la resta dels companys. És fonamental la guia del professor i que s'especifiqui quin és el treball de cadascun dels membres del grup.

Pràctiques de laboratori: es tracta d'activitats pràctiques que l'estudiantat desenvolupa en un entorn de laboratori utilitzant els recursos específics necessaris i sota la supervisió i el control del professorat. Podrien estar relacionades amb les àrees de la fonologia i la fonètica, o amb les varietats de les llengües estudiades.

Tutories (presencials i/o virtuals) i resolució de dubtes: tenen a veure amb el contacte més directe, que pot ser presencial o virtual, entre els docents i els alumnes. El professorat pot orientar de manera individual els estudiants en l'elecció de temes, en la cerca bibliogràfica, o bé pot aclarir algun contingut concret.

Treball individual / treball en equip: poden ser feines molt variades, que fomenten l'autonomia de l'estudiant i el respecte entre l'alumnat, uneixen esforços i promouen l'aprofitament de les capacitats de cada estudiant en un objectiu comú.

Pràctiques de camp: es fan fora de l'aula i es poden referir a entrevistes i enquestes per a la recollida de dades referents a qüestions de dialectologia, per exemple. També inclouen visites a institucions rellevants per a l'especialitat (per exemple, Real Academia Española, Biblioteca Nacional).

S'ha de tenir en compte que l'estudiantat ha d'accedir a les eines adequades per dur a terme les activitats proposades, ja que ha d'utilitzar bases de dades i corpus lingüístics, i conèixer programes informàtics específics de l'especialitat, entre ells alguns d'estadística aplicada a les humanitats, per exemple.

L'elaboració del TFG s'ha de fer sota la supervisió d'un docent i caldrà exposar-lo davant d'una comissió avaluadora. L'estudiant haurà de demostrar que ha adquirit, integrat i aplicat les competències, els coneixements i les eines bibliogràfiques especialitzades. El tema del TFG s'ha d'emmarcar en alguna de les matèries que constitueixen el grau corresponent.

Avaluació

Els sistemes d'avaluació han de ser clars, transparents i fàcilment accessibles.

Els mètodes i els criteris d'avaluació han de ser coherents amb els continguts apresos i el seu aprenentatge, i han de garantir que es pugui mesurar el grau d'assoliment d'aquest aprenentatge per part de l'alumnat.

La naturalesa dels estudis de Filologia aconsella la utilització de diferents mètodes d'avaluació, entre els quals, i a tall d'exemple, cal esmentar l'examen de tipus test, les preguntes de desenvolupament, les preguntes breus, el treball en equip (amb defensa o presentació oral a l'aula o no) o el comentari de text. Així mateix, i atesa la rellevància de la competència comunicativa oral, és aconsellable també que les proves orals gaudeixin d'un cert protagonisme i es tingui també en compte l'ús correcte de les tecnologies en l'avaluació.

Referent en Filologia i Estudis de Llengües

Hi han de constar els diferents percentatges que s'assignen als diferents modes d'avaluació; per exemple, un 30 % al treball en equip i un 50 % a l'examen escrit, etc.

L'alumnat ha de rebre informació sobre el seu rendiment en l'avaluació, incloent-hi consells de millora específics, de manera que sigui capaç d'aprendre dels errors propis o dels comesos pels seus companys i companyes.

És aconsellable que tot el procés d'avaluació inclogui una fase de *feedback* o retroalimentació que tingui en compte els comentaris i les revisions sobre aquestes avaluacions, en un intent de garantir-ne la millora contínua.

La defensa oral i pública es pot considerar un procediment ideal en l'avaluació del TFG, ateses les característiques d'aquest tipus d'aprenentatge que s'ha d'avaluar.

En cas d'oferir pràctiques externes, és imprescindible que hi hagi una coordinació eficaç i ben greixada entre tutors acadèmics i professionals.

També és recomanable que hi hagi rúbriques clares i eficaces en parts de l'avaluació, per exemple, per als TFG o les pràctiques externes.

Així mateix, és important que les activitats d'avaluació puguin adaptar-se convenientment al tipus d'alumnat en certa manera i, molt particularment, en casos de discapacitat o altres necessitats educatives especials.

El procés d'avaluació ha de garantir la identitat de les persones avaluades, una cosa absolutament imprescindible en el cas d'avaluacions no presencials.

A més, el procés d'avaluació ha de garantir l'honestedat d'aquesta avaluació, i dificultar i penalitzar tant com sigui possible les pràctiques acadèmiques inacceptables, com la còpia o el plagi.

OCUPABILITAT

El disseny dels plans d'estudis de l'àmbit filològic ha d'oferir uns resultats d'aprenentatge que garanteixin una inserció laboral adequada a les persones graduades. La sintonia entre els coneixements i les habilitats incorporats i les demandes del món professional ha de constituir un dels objectius fonamentals en la definició dels estudis de Filologia. En aquest sentit, més enllà de les sortides professionals comunes a les diferents llengües de referència, també és fonamental establir rigorosament les necessitats dels entorns socials de cada llengua en particular. En conseqüència, és fonamental adequar la formació a la catalogació professional prevista.

L'àmbit d'ocupabilitat per excel·lència dels estudis de Filologia ha estat tradicionalment el món de la docència, una docència que ofereix un conjunt de possibilitats molt vast. L'ensenyament de la llengua al sistema públic o privat continua sent un àmbit laboral molt freqüentat pels graduats i graduades en els estudis de Filologia. L'ensenyament d'adults també ofereix un marc laboral ben definit. Aquest ensenyament, a causa de la globalització, que ha propiciat el desplaçament de nombrosos col·lectius lingüístics, ha situat el concepte de multilingüisme al centre de l'atenció comunicativa de les comunitats lingüístiques. L'ensenyament dels aspectes normatius de les llengües als seus parlants nadius conviu actualment amb la necessitat d'aprendre una segona llengua per part de col·lectius al·lòctons (col·lectius que no comparteixen la llengua del territori). En funció de la llengua, aquesta demanda pot tenir un caràcter local i/o internacional. Les tasques d'acolliment o de dinamització lingüística formen part d'aquest nou catàleg de possibilitats laborals dels estudis de Filologia.

El domini de la llengua també ofereix possibilitats laborals associades a l'assessorament lingüístic institucional o empresarial. El món de les tecnologies del llenguatge constitueix un camp emergent de gran interès (tractament de dèficits lingüístics, aplicacions per a l'ús de la intel·ligència artificial, etc.). Des de la formació literària, la gestió professional dels textos troba al món editorial el seu espai laboral. La dinamització literària i cultural també és objecte d'interès a les societats modernes.

Finalment, la investigació continua sent un àmbit de treball necessari per a la millora dels recursos epistemològics i pràctics de la disciplina. En definitiva, avui dia el catàleg de possibilitats laborals de les persones amb estudis de Filologia s'ha incrementat notablement i ha de donar resposta a les noves necessitats d'unes societats cada cop més diverses i tecnològiques.

RESULTATS DE L'APRENTATGE ESPERATS PER ALS GRAUS EN FILOLOGIA

A continuació, es fa una relació dels resultats d'aprenentatge que els graduats i graduades en titulacions de l'àmbit de la Filologia consideren necessari adquirir.

Coneixements

- RA 1.** Identificar els principis bàsics de la lingüística i de les branques que la componen: fonologia, morfologia, lèxic, sintaxi, semàntica i pragmàtica.
- RA 2.** Identificar les principals teories, mètodes, tècniques i enfocaments crítics que es fan servir per investigar els fenòmens lingüístics, literaris i culturals.
- RA 3.** Descriure, des d'una perspectiva històrica, l'evolució de les llengües i la influència de factors històrics, socials i culturals en el seu desenvolupament.
- RA 4.** Relacionar el llenguatge i la societat, i destacar la connexió entre el llenguatge, la norma i la variació lingüística, el multilingüisme, el bilingüisme i el seu paper en la identitat cultural i social.
- RA 5.** Reconèixer la diversitat lingüística de les llengües estudiades, tant des d'un punt de vista lingüístic com reconeixent la varietat cultural i la càrrega ideològica que comporta l'ús lingüístic d'aquestes varietats.
- RA 6.** Reconèixer els aspectes interdisciplinaris de la lingüística, mostrant la interacció entre la lingüística i altres disciplines com la comunicació, la biologia, la psicologia, l'antropologia, la sociologia, la neurociència o l'enginyeria.
- RA 7.** Demostrar un coneixement avançat d'una segona llengua i els seus principis gramaticals, així com de les fites literàries i culturals principals.
- RA 8.** Identificar els recursos i els mètodes bibliogràfics i documentals per a l'estudi de la llengua i la literatura.
- RA 9.** Definir les convencions retòriques i poètiques subjacents als diferents gèneres literaris al llarg de la història.
- RA 10.** Relacionar obres literàries de diferents tradicions culturals i lingüístiques identificant similituds i diferències entre elles.
- RA 11.** Reconèixer, en diferents contextos culturals i socials, els principals períodes històrics de la literatura, atenent els moviments literaris, als corrents artístics i estilístics i als autors i les autores representatius de cadascun d'aquests.
- RA 12.** Relacionar els diferents contextos històrics, socials i culturals amb les manifestacions artístiques corresponents.
- RA 13.** Identificar els fets més destacables de la història de les idees, les estructures socials i els moviments culturals que influeixen en la producció i la recepció de la literatura.

RA 14. Relacionar la tradició literària objecte d'estudi amb altres formes de creacions artístiques i culturals de diferents períodes històrics.

RA 15. Determinar els diferents processos de l'activitat editorial.

RA 16. Precisar com la literatura construeix i representa als textos les identitats culturals, ètniques, de gènere i de classe, entre d'altres, i les estructures de poder i les desigualtats presents en aquestes representacions.

Habilitats

RA 17. Redactar correctament treballs i assaigs crítics a partir de textos primaris i secundaris i utilitzant de manera apropiada i eficaç el vocabulari propi, en cada cas, de la lingüística i dels estudis literaris i culturals.

RA 18. Utilitzar de manera efectiva i crítica informació rellevant de diverses fonts (llibres, edicions crítiques, articles acadèmics, bases de dades en línia i d'altres), fent ús d'aquesta informació per formular conclusions pròpies en l'elaboració d'un treball, citant adequadament les referències bibliogràfiques i fent servir amb correcció les convencions formals d'un treball acadèmic.

RA 19. Analitzar críticament teories, arguments i evidències en els camps lingüístic, literari, cultural i sociològic.

RA 20. Analitzar textos en els seus contextos històrics i culturals per tal de formular hipòtesis interdisciplinàries, utilitzant amb facilitat els models conceptuals i metodològics de la disciplina.

RA 21. Utilitzar adequadament eines tecnològiques i recursos d'intel·ligència artificial en l'estudi de la llengua, la literatura i la cultura, aplicant aquests recursos amb bon criteri i honestat.

RA 22. Fer anàlisis i comentaris lingüístics amb criteris objectius i científics, aplicant teories des d'una perspectiva històrica i comparada, i resolent problemes lingüístics i culturals de manera creativa i eficaç.

Competències

RA 23. Expressar i comunicar de manera clara, coherent i efectiva, tant oral com escrita, els continguts i els resultats de la recerca a audiències acadèmiques i no acadèmiques, utilitzant tècniques apropiades de presentació i un llenguatge inclusiu, així com adaptant el discurs al context i al públic objectiu.

RA 24. Fer recerques bàsiques sobre temes lingüístics i culturals, formulant preguntes de recerca, recopilant i analitzant dades, i presentant els resultats de manera clara, coherent i amb un llenguatge inclusiu.

RA 25. Interactuar de manera efectiva i respectuosa amb parlants de diferents llengües i cultures, mostrant sensibilitat i consideració envers les diferències individuals, culturals i lingüístiques.

Referent en Filologia i Estudis de Llengües

RA 26. Col·laborar de manera efectiva en treballs, presentacions orals, debats i altres activitats acadèmiques, mostrant respecte per les opinions i les contribucions dels altres membres de l'equip i mostrant habilitats de treball en equip.

RA 27. Actuar de manera honesta, ètica, sostenible, socialment responsable i respectuosa amb els drets humans i la diversitat, i incorporant la perspectiva de gènere, tant a la pràctica acadèmica com a la professional.

RA 28. Implementar enfocaments i estratègies lingüístiques inclusives i sensibles a la igualtat per fomentar la integració de totes les identitats de gènere en la producció cultural i la vida social.

Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya

Octubre de 2024 · METAQU-034-2024-CA

AQU CATALUNYA

Web: www.aqu.cat · X: @aqucatalunya